

Van pionieren naar overdracht

Ook in tijden van corona blijft er aandacht nodig voor jong en oud, zwart en wit, voor overeenkomsten en verschillen, voor kennis en gevoel: hoofd en hart. Dat is nog steeds de missie van MUTANT. De corona pandemie vergroot de ongelijkheid in kansen – op het gebied van gezondheid, op het gebied van opvoeding en onderwijs. De bijdrage van MUTANT verschuift: Anke en Fuusje zijn niet meer de voortrekkers van nieuwe projecten, maar dragen hun kennis en ervaring over aan de nieuwe pioniers.

Overdracht van kennis en ervaring

‘MUTANT’s kracht ligt onder meer in het vermogen wetenschappelijke kennis te vertalen in publicaties voor een breder publiek, in het nationaal en internationaal netwerken en in het helpen veranderen van de attitude van beroepskrachten en van het (ped)agogisch beleid op institutioneel niveau. Bovendien zijn beide partners nieuwsgierig en worden ze gewaardeerd omdat ze trouw blijven aan hun principes’, schreef Margaret Kernan in Ruimte voor jong en oud, Van Keulen en de Graaff, SWP, 2015. Anke en Fuusje zijn nog steeds nieuwsgierig. Nu vooral naar het antwoord op de vraag hoe zij de in 30 jaar opgebouwde kennis en ervaring optimaal kunnen overdragen aan volgende generaties.

Zo is Fuusje nog steeds als buitendocent, trainer en adviseur betrokken bij het onderwijs aan verpleegkundigen, social workers en artsen. Sommige instituten doen een beroep op haar om kennis over te dragen over cultuursensitieve communicatie en zorg voor migranten, anderen vragen steun in het doen van kwalitatief (praktijk) onderzoek. Anke draagt haar kennis en ervaring over via workshops, artikelen en interviews zowel via MUTANT

als via Child Care International als via ISSA. Het project ‘Diversiteit en Verbinding’ is daarvan een concreet voorbeeld. Zij bewandelt ook nieuwe wegen met het geven van meditatie- en mindfulness cursussen.

‘De kunst van het ouder worden bestaat daarin dat men zichzelf steeds meer overbodig maakt.’

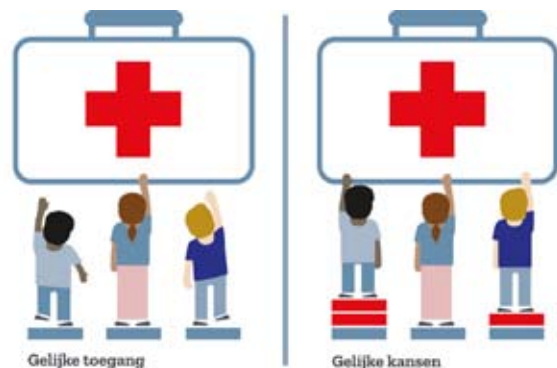
Ongelijke kansen in gezondheid

Soms kan een klein initiatief tot een grotere beweging leiden: reeds in 2019 heeft Fuusje (met anderen) congressen georganiseerd om sociaal-economische gezondheidsverschillen aan de kaak te stellen en gemeenteraadsleden te ondersteunen om naast de zorg, ook het wonen, onderwijs en welzijn in te zetten voor het verkleinen van gezondheidsverschillen (zie de Nota op www.mutant.nl/gezondheidszorg-ouderenwerk/publicaties-fuusje-de-graaff/).

Deze signalen zijn in 2020 omgezet in concrete actiepunten voor de Partij van de Arbeid en Groen Links. Inmiddels hebben ook andere partijen aandacht voor het onderwerp en heeft de Raad voor de Gezondheid en Samenleving een gedegen rapport over 'ons' actiepunt uitgebracht: *Gezondheidsverschillen voorbij; Complexe ongelijkheid is een zaak van ons allemaal* (te downloaden op www.raadrvs.nl). De Raad analyseert daarin de complexe ongelijkheid achter gezondheidsverschillen, memoreert

hoe in het verleden de komst van riolering, hygiëne-inzichten en financiële bijstand de volksgezondheid bevorderden en roept op om in 2021 ook tot zulke generieke (beleid)acties te komen. Fuusje is op die oproep ingegaan en nu staat voor het voorjaar van 2021 een congres gepland om kennis en inzichten rond de samenhang tussen gezondheid en bestaanszekerheid te bundelen en adviezen te geven aan beleidsmakers.

Covid internationaal

MUTANT is internationaal nauw betrokken bij de covid-ontwikkelingen in de kinderopvang. ISSA (International Step by Step Association) waarin Anke actief is, organiseerde diverse webinars en een hele 'Connection week' waarin ISSA leden van Armenië en Mongolië tot Kroatië, Italië en Ierland hun ervaringen deelden. Anke verzorgde een presentatie over 'Early Years: op-

portunities and risks on technology and ICT' waarin zij pleit voor een sterke voorbeeldrol van kindercentra in het gebruik van ICT met jonge kinderen: daarbij bieden goedgeschoolde professionals zowel kinderen als ouders ondersteuning. Dit als tegenhanger tegen de angst voor of het negeren van het belang van technologie en ICT voor jonge kinderen. In diverse ISSA-webinars werd de rol van professionals in de covidtijd sterk benadrukt - zij kunnen een belangrijke steun zijn voor ouders en een verschil maken in de ongelijke kansen die nu in de coronatijd worden verscherpt. Zie voor indrukken van ISSA-webinars in de nieuwsbrieven van ChildCare International op www.childcareinternational.nl/publicaties.

Virtuele vredesactiviteiten

Anke werkte mee in het internationale vredesprogramma voor kinderen van 3-12 jaar 'Lopend Vuurtje' of 'Peace in your hands' met het maken van zo'n 15 filmpjes voor ouders en kinderen. De filmpjes bevatten vredesactiviteiten die ouders eenvoudig thuis kunnen uitvoeren. Zie Lopend Vuurtje - YouTube.

Daarnaast zit Anke in een internationale werkgroep van het vredesprogramma. Over de hele wereld wandelden kinderen een vredeswandeling, waarbij zij hun voetstapen met een vredeswens erin tekenden. De wandeling startte in Londen, ging naar Nederland, België, Italië om via het Midden Oosten in India te komen. Na Afrika, Australië en Antarctica is de wandeling nu weer terug in het Verenigd Koninkrijk. 30.00 voetstappen zijn er inmiddels ingestuurd, meer dan 40 filmpjes staan er op de website en 15 landen deden tot nu toe mee. Zie www.worldpeaceflame.co.uk/walk-for-peace/

Elkaar lokaal bijstaan

In januari 2020 is de publicatie *Mantelzorg in de GGZ* verschenen (Fuusje de Graaff, Coutinho). Dit boek geeft een overzicht van de geschiedenis van de GGZ en laat zien hoe belangrijk de rol van mantelzorgers voor mensen met psychische problemen altijd is geweest. Nu werkt Fuusje (met anderen) aan een volgend educatief boek waarin

nieuwe mogelijkheden voor zorg in de wijk centraal staan en handvatten worden geboden voor een interdisciplinaire aanpak van de geestelijke gezondheidszorg op lokaal niveau: 'GGZ in de wijk'. Het boek is bedoeld voor verpleegkundigen én sociaal werkers. Een team van auteurs met verschillende achtergronden staat daartoe garant.

Discriminatie en diversiteit

De Black Lives Matterbeweging heeft het kernthema van MUTANT 'diversiteit' weer onder de aandacht gebracht! Kinderopvangorganisaties en de vakbladen kwamen bij ons met vragen over dit thema. Anke verzorgde workshops en gaf interviews, waarin zij stelt: *'Diversiteit hoort bij je vak. In mijn ogen kun je geen goede pedagoog zijn als je het omgaan met diversiteit niet in je vingers hebt. Je moet immers als professional om kunnen gaan met álle kinderen en álle ouders. Dat betekent dat je van medewerkers mag verwachten dat zij daar competenties in ontwikkelen en dat opleidingen en kinderopvangorganisaties dat stimuleren.'*

Anke vindt het ook verbijsterend dat Nederland als enige Europees land niet verwijst naar diversiteit in de tekst van de wet die de Nederlandse kinderopvang regelt. (interview samen met Ana del Barrio Saiz, in BBMP, 2021)

Het pedagogisch kader 'Samen verschillend' dat Anke samen met Elly Singer ontwikkelde voor de kinderopvang, is zeker bruikbaar en nog steeds geldig. Alle relevante issues worden daarin besproken. En het biedt voldoende handvatten om een visie en beleid te formuleren voor kinderen, ouders en medewerkers; het staat vol

met praktische tips, opdrachten en reflectievragen. Het is te downloaden www.stichtingbkk.nl/images/Boek_peka_samen_verschillend.pdf.)

Samen met Elly Singer heeft Anke het project 'Diversiteit en Verbinding' opgezet, met daarin drie deelprojecten: het eerste is een breed opgezet praktijkonderzoek in verschillende kinderopvangorganisaties, het tweede is een update van Samen Verschillend met het maken van een set kaarten die kan helpen het gesprek over diversiteit op gang te brengen. Het derde element is een poging om het belang van werken aan diversiteit binnen de maatschappelijke opdracht van de kinderopvang op de kaart te zetten.

COLOFON BUREAU MUTANT

Drs. Anke van Keulen
P: Vleermuislaan 5
6705 DK Wageningen
E: a.vankeulen@mutant.nl

Dr. Fuusje de Graaff
P: Hugo de Grootstraat 63
2518 EC Den Haag
E: fuusdegraaff@wxs.nl

Ander adres voor Nieuwsbrief? Of interesse in ons privacy reglement?
Stuur dan een mail naar fuusdegraaff@wxs.nl.
Zoek en vind ons op www.mutant.nl.

